
Profesor Albert byl vynikající chirurg. A původce Albertova

Profesor Albert byl vynikající ?chirurg. A původce Albertova

Před 120 lety zemřel vynikající chirurg Eduard Albert, jenž dal jméno pražskému Albertovu. Záslouhou profesora **Zdeňka Kršky** z 1. lékařské fakulty UK ožívá Albertova sbírka, soubor klíčových kompendií.

Byl to jistě mimořádný lékař, precizní chirurg. **Eduard Albert** se narodil v roce 1841 v Žamberku, kde také 26. září 1900 skonal. Měl za sebou výraznou profesní stopu, neboť byl přednostou I. chirurgické kliniky ve Vídni, ale ještě dříve – roku 1873 – se stal profesorem a následně vedl chirurgickou kliniku v Innsbrucku. Zanechal tam tak nezapomenutelný otisk, že jeho tamní následovníci se dosud hrdě honosí přídomek dvanáctý či ikstý přednosta „po Albertovi“.

Kromě toho překládal a psal básně. Ze svých prostředků přispíval významně do sbírky na vznik Národního divadla, Ottova

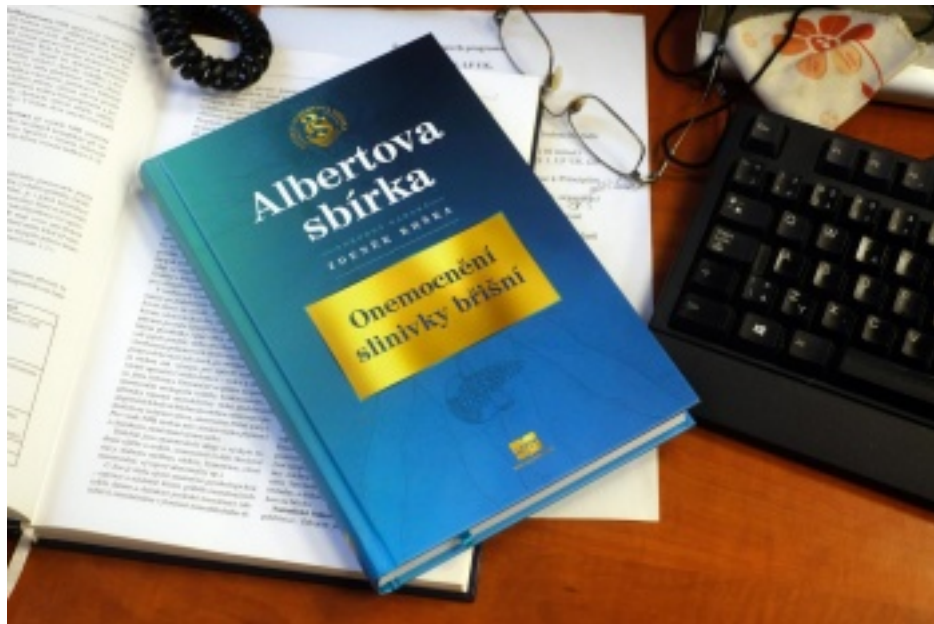
naučného slovníku, Gebauerových spisů a Palackého dějin národa českého. K jeho okolí a přátelům patřil i prezident Tomáš Garrigue Masaryk, z uměleckých přátel například spisovatel Alois Jirásek, Svatopluk Machar, který mu věnoval svoji Třetí sbírku veršů, Jaroslav Vrchlický a řada dalších.

„Profesor Albert byl ohromnou osobností, vynikal v mnoha směrech,“ líčí profesor Zdeněk Krška, když ukazuje bustu legendy české medicíny, kterou pořídil pro své pracoviště I. chirurgické kliniky ve Všeobecné fakultní nemocnici a 1. LF UK na Karlově náměstí v Praze. Albert předbíhal dobu a řadu chirurgických úkonů prováděl jako vůbec první: jde například o tyreoidektomii (odstranění celé štítné žlázy), jejunostomii (operační vstup do tenkého střeva) anebo nefrektomii (řez nádoru ledviny).

„Musel být neuvěřitelně přesný a rychlý,“ vypráví Krška, jenž se opakovaně – a to i v celostátních médiích – vyjadřuje k nezbytné manuální šikovnosti mladých lékařů. Tu je totiž třeba pěstovat, a to zvláště v době, kdy ji válčí mobilny a trochu se vytrácí takové koničky, jako je modelářství.

Mezi odborníky má velké renomé jím založená Albertova sbírka, edice knih, jež důkladně rozebíraly medicínská témata.

„Sbírka byla sice vedena jako soubor prací z chirurgických oborů, ale vždy se vyznačovala interdisciplinárním přesahem,“ vysvětluje Krška. Monografie vždy přinášely nejnovější poznatky, ale byly též vodítkem pro další výzkum.

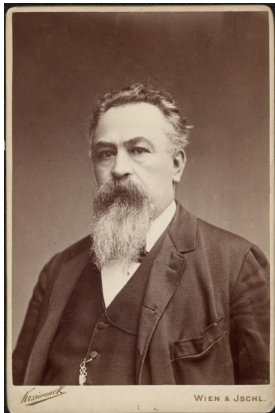

O to usiluje i nový projekt, který z úcty k Albertovi nese vždy v záhlaví jeho jméno a má také podporu rektora UK Tomáše Zimy.

První monografie – Onemocnění slinivky břišní – již vyšla, další se chystají. Krška, jakožto odborný garant, doplňuje: „Pravidlem je mezinárodní oponentura a účast zahraničních autorů. Význam sbírky půjde zhodnotit až po čase, ale přáli bychom si, aby byl její význam přinejmenším takový, jaký byl v minulosti.“

Věčná stopa nejen v Praze

- **Eduard Albert** nepochybně zdědil šikovnost po svém otci, který byl hodinářem, už v dětství dokázal rozložit a složit hodinový strojek. Gymnázium studoval v Rychnově nad Kněžnou a Hradci Králové, medicínu studoval na Vídeňské medicínsko-chirurgické akademii. Promoval v roce 1867 a svoji odbornou praxi zahájil jako sekundář v nemocnici na Vídeňce. Po několika měsících přešel na kliniku profesora von Dumreichera. V roce 1872 habilitoval a v roce 1873 mu byla nabídnuta chirurgická klinika v Lutychu.

Již v té době publikoval desítky prací a přispíval nezištně i do českých časopisů, na jejichž chodu se též významně podílel. V roce 1868 se oženil s Marií Pietschovou, dcerou lékaře z Králík. Spolu měli dvě děti, dcerka ale ve věku necelých tří let zemřela na zánět mozkových blan.

Od roku 1873 byl Albert řádným profesorem a přednostou chirurgické kliniky a operačního ústavu v Innsbrucku. Zde vznikla jeho zásadní díla, především Učebnice chirurgie a nauka operační (Lehrbuch der Chirurgie und Operationslehre). Čtyřdílná monografie, která byla přeložena do francouzštiny a ruštiny a stala se biblí lékařů a mediků nejen v Evropě. Vyšla v roce 1877 a poté se uskutečnila řada reedic.

V roce 1879 Albert vykonával v Innsbrucku funkci děkana lékařské fakulty. V únoru 1881 podepsal císař Albertovo jmenování na I. chirurgickou kliniku ve Vídni. Na dvou chirurgických klinikách tam působili nejslavnější chirurgové 19. století: Eduard Albert a Christian Albert Theodor Billroth.

Albert byl členem Říšského sněmu, dvorním radou, doživotním členem panské sněmovny. Zásadně se zasloužil o vznik české chirurgické kliniky a zahájení výuky v češtině. Jako poslanec, dvorní rada a významná osoba dlouhodobě prosazoval samostatnost Čech a český jazyk. Byl natolik uznáván a respektován, že ani tyto postoje nezhoršily jeho postavení v tehdejší monarchii ani vztahy s císařem a jeho okolím.

26. září 1900 byl profesor Eduard Albert nalezen svými přáteli mrtve ve své vile v Žamberku, který miloval a postavil zde svoje sídlo. Na jeho smrti, kromě srdečního selhání, se podílela i dlouhodobá intoxikace sublimátem, který byl využíván k dezinfekci. Nejprve byl pochován v Žamberku, poté byl převezen na žádost syna Jiřího na Ústřední hřbitov ve Vídni, když město Vídeň samo nabídlo čestné místo pro hrob.

S využitím článku prof. Zdeňka Kršky: [Rozhledy v chirurgii 3/2020, z 19. března 2020](#) .

Albert = Albertov

- Název **Albertov** se původně vztahoval pouze k jedné ulici, hlavním podnětem k založení univerzitního městečka byla situace na pražské univerzitě na konci osmdesátých let 19. století. V roce 1887 se Karlo-Ferdinandova univerzita rozdělila na dvě samostatné školy, které si začaly klást nároky na nové prostory pro svou výuku a výzkum. Území Albertova se pro její výstavbu nabízelo hned z několika důvodů, kromě výhody blízkosti areálu Všeobecné fakultní nemocnice sehrály podstatnou roli dosud nezastavěné pozemky Na Slupi, jejichž část Karlo-Ferdinandova univerzita získala darem.

Do oblasti Albertova se postupně soustřeďovala česká i německá přírodovědná a lékařská pracoviště již od rozdělení univerzity v r. 1882. Dnešní podobu areál získal při výstavbě budov po r. 1900 a mezi válkami. Vznikl tak na dlouhou dobu jediný univerzitní kampus v Praze. Od studentů vždy vycházely hlasy za ohroženou svobodu, naděje na lepší budoucnost a odvaha se o ni zasadit. Proto i Albertovem několikrát radikálně prošly moderní dějiny.

Během demonstrací proti německým okupantům 28. října 1939 byl v Žitné ulici smrtelně postřelen student lékařské fakulty Jan Opletal (1915–39). Pohřeb J. Opletala byl zahájen na Albertově 15. listopadu 1939 a provázela ho studentská manifestace. Zprvu tichá a poklidná demonstrace se změnila v bouřlivou a byla brutálně rozehnána. V noci na 17. listopad německé bezpečnostní složky obsadily vysokoškolské budovy včetně studentských kolejí a více než tisíc studentů bylo zatčeno a odvezeno do koncentračních táborů. Devět studentských vůdců bylo okamžitě popraveno a všechny české vysoké školy uzavřeny.

17. listopad byl na památku těchto tragických událostí vyhlášen Mezinárodním dnem studentstva. Na 17. listopad 1989, k 50. výročí tragických událostí r. 1939, byla na Albertově svolána vzpomínková manifestace.
S využitím článku v časopise Živa 5/2010 , Nakladatelství Academia, SSČ AV ČR 2010.